Numru Speċjali (maħruġ
b'deċiżjoni tal-Kunsill)
dwar iż-ŻIEDA mat-TAGĦRIF (1924)

EDITORJAL

ŻIEDA MAT-TAGĦRIF

Dan in-numru speċjali ta' *Il-Malti* qiegħed jinħareġ mill-Akkademja tal-Malti bil-ħsieb li l-konklużjonijiet li s-Seminar ta' ġurnata li għamlet l-Akkademja tal-Malti nhar l-14 ta' April 1984, fid-Dar tal-Ġiżwiti, Mount Saint Joseph, dwar żieda mat-Tagħrif fuq l-ortografija ta' neoloġiżmi Anglo-Sassoni u Rumanzi fil-Malti jaslu f'idejn kull min hu interessat jew għandu għal qalbu lsien pajjiżna.

Flimkien mal-konklużjonijiet qegħdin nippubblikaw id-diskors li bih il-President ta' l-Akkademja fetaħ dan is-seminar. Dan id-diskors huwa xieraq li jkun pubblikat f'dan in-numru speċjali billi jfisser ix-xogħol ta' thejjija li l-Akkademja kienet għamlet qabel waslet għas-seminar li fih ittieħdu d-deċiżjonijiet dwar din iż-Żieda. Dan id-dokument huwa xhieda sħiħa tal-ħajja ta' l-Akkademja fi żminijiet reċenti, u ta' xogħol bla daqq ta' trumbetti li jfakkar fl-idjoma "Kaxxa vojta tagħmel ħoss".

Dan id-dokument l-Akkademja waslet għalih, bla premeditazzjoni ta' xejn, fis-sittin sena mindu kien stampat it-Tagħrif fl-1924. Wieħed jista' jgħid li ma kienx hemm mod aħjar biex ikun iċċelebrat dan l-anniversarju, mill-fatt illi s-Seminar jidher ċar li kien tal-fehma li t-Tagħrif kien u għandu jibqa' d-dokument l-aktar storiku fl-evoluzzjoni ta' l-ortografija tal-Malti għax kien ta lill-Malti bażi soda xjentifika li sittin sena wara ma jidhirx li hemm xi ħtieġa li tkun riveduta fil-qofol tagħha.

Din iż-Żieda, huwa ċar, kienet biċċa xogħol iebsa u ta' tul li involviet l-aħjar kontribut tal-kittieba tal-Malti li tassew għandhom in-namra tas-suġġett, u li x-xogħol li taw ma tawhx biex jidhru jew biex iżidu ma' li għandhom. Sehem sħiħ iktar minn daqshekk ħadd ma jista' jistenna u xogħol bħal dan, id-dinja ċivilizzata kollha tagħraf bħala l-aqwa u l-aħjar li jista' jingħata.

Wara dan ix-xogħol kollu min-naħa tagħha, x'tistenna issa l-Akkademja tal-Malti? Tistenna li s-siwi ta' dan id-dokument ikun magħruf u li l-kittieba kollha tal-Malti joqogħdu għar-regolamentaz-

PJ - MZC

zjoni li toħroġ minnu. Din hi ħaġa meħtieġa għax jekk dan ma jsirx nerġgħu mmorru lura mitt sena u l-ebda ġenerazzjoni ta' bnedmin ma tista' tarmi mitt sena!

Il-qasam tal-kitba tajba bil-Malti mill-Maltin huwa qasam Nazzjonali li għandna nieħdu ħsiebu xejn inqas minn kull qasam ieħor li huwa tassew nazzjonali. Fl-aħħar mill-aħħar kif kien intqal tajjeb, u tajjeb ħafna, l-ilsien Malti biss huwa tassew Malti:

"Din biss ħabib ta' qalbi
Għandi, din Alla tani,
Dil-kelma li bi ġmielha
Nitgħaxxaq qed tarani."

L-anqas ma nistgħu ngħidu li din hi xi ambizzjoni żejda min-naħa ta' l-Akkademja tal-Malti. Biżżejjed niftakru li l-Gvern Kolonjali kien impona fuq il-poplu Malti, il-lum kulħadd jagħraf fl-aħjar interess ta' Malta, l-ortografija xjentifika tal-Malti li kien fih it-Tagħrif, għaxar snin biss wara li kien deher dak id-dokument storiku, u dan eżattament ħamsin sena ilu.

B'dan l-Akkademja tal-Malti l-lum tiftaħar!

Imħabba dan l-Akkademja għandha għax tittama li poplu rajh f'idejh jagħraf ma jkasbarx lilu nnifsu u jiddeċiedi li jsegwi l-bon sens li ż-Żieda li s-seminar wasal għaliha turi ċar u mill-ewwel.

Kelma ta' egħluq: Dan id-dokument ma jfissirx li l-bibien ta' l-istudju jew ta' l-għerf huma magħluqa. Ma hemm xejn ħażin li l-istudjuż tassew tas-suġġett jibqa' jifittex u jistudja għax hekk xieraq; imma ma nistgħux nerġgħu nibdew inbagħbsu bl-ortografija tal-Malti jew inħallu f'idejn kul min, kultant kontra qalbu, u kontra l-istudji kollha tiegħu, ikollu jikteb bil-Malti! Il-kitba tal-Malti għandha tittieħed bl-istess serjetà li poplu ċivilizzat jieħu ta' l-interessi Nazzjonali tiegħu!

Radd ta' Ħajr

L-Akkademja tal-Malti tirringrazzja minn qiegħ qalbha lir-**'Rothmans Group of Companies'** u partikolarment lill-Managing Director tagħhom f'Malta, is-Sur Ronald V. Pizzuto, għas-sussidju ġeneruż li taw lill-Akkademja biex għamlu l-pubblikazzjoni ta' dan l-għadd speċjali ta' *Il-Malti* possibbli. Bil-prezzijiet ta' l-istampa li għandna l-lum, din il-pubblikazzjoni ma kinitx tkun possibbli.